

drs. J.H. Blankespoor
drs. C. de Joode
ir. A. Sluijter

Toegepaste Wiskunde voor het hoger beroepsonderwijs

Deel 1

Zesde, herziene druk

Uitwerking herhalingsopgaven hoofdstuk 1 Basisvaardigheden en basistechnieken

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2016

Uitwerking herhalingsopgaven hoofdstuk 1, paragraaf 1.9

1a $\frac{a}{b} + \frac{c}{d} = \frac{ad}{bd} + \frac{bc}{bd} = \frac{ad+bc}{bd}$

1b $\frac{\left(\frac{2}{a}\right)}{3a} = \frac{2}{a} \cdot \frac{1}{3a} = \frac{2}{3a^2}$

1c $\frac{a-b}{c} - \frac{2ac-3b}{c^2} = \frac{(a-b)c}{c^2} - \frac{2ac-3b}{c^2} = \frac{ac-bc-2ac+3b}{c^2} = \frac{-ac-bc+3b}{c^2}$

1d $\frac{\frac{3b}{a^2}}{\frac{a}{b}} = \frac{3b}{a^2} \cdot \frac{b}{a} = \frac{3b^2}{a^3}$

2a $x(x-y) - y(y-x) = x^2 - xy - y^2 + yx = x^2 - y^2$

2b $\frac{1}{2}(a+b-c) - \frac{3}{2}(c-b) = \frac{1}{2}a + \frac{1}{2}b - \frac{1}{2}c - \frac{3}{2}c + \frac{3}{2}b = \frac{1}{2}a + 2b - 2c$

2c $(a-c)^3 = (a-c)^2(a-c)$
 $= (a^2 - 2ac + c^2)(a-c)$
 $= a^3 - 2a^2c + c^2a - a^2c + 2ac^2 - c^3$
 $= a^3 - 3a^2c + 3ac^2 - c^3$

2d $(a+2b)^2 - (a-b)^2 = a^2 + 4ab + 4b^2 - (a^2 - 2ab + b^2) = 6ab + 3b^2$

3a $(2a^3)^2 + (3a^2)^3 = 4a^6 + 27a^6 = 31a^6$

3b $a^2(a+b)^2(a-b)^{-2} = \frac{a^2(a^2 + 2ab + b^2)}{(a-b)^2} = \frac{a^4 + 2a^3b + a^2b^2}{a^2 - 2ab + b^2}$

3c $(x^3y^2z)^{-1} \cdot (x^2y^0z^{-1}) = x^{-3}y^{-2}z^{-1}x^2z^{-1} = x^{-1}y^{-2}z^{-2} = \frac{1}{xy^2z^2}$

3d $(x+3)(x-2)(x-1) = (x^2 + 3x - 2x - 6)(x-1)$
 $= (x^2 + x - 6)(x-1)$
 $= x^3 + x^2 - 6x - x^2 - x + 6$
 $= x^3 - 7x + 6$

4a $\sqrt{a} \cdot \sqrt[3]{a^4} = a^{\frac{1}{2}} \cdot a^{\frac{4}{3}} = a^{\frac{11}{6}}$

4b $\frac{\sqrt{abc}}{\sqrt[3]{a} \cdot \sqrt{b^3} \cdot c} = a^{\frac{1}{2}} \cdot b^{\frac{1}{2}} \cdot c^{\frac{1}{2}} \cdot a^{-\frac{1}{3}} \cdot b^{-\frac{3}{2}} \cdot c^{-1} = a^{\frac{1}{2}-\frac{1}{3}} \cdot b^{\frac{1}{2}-\frac{3}{2}} \cdot c^{\frac{1}{2}-1} = a^{\frac{1}{6}} \cdot b^{-1} \cdot c^{-\frac{1}{2}}$

4c $x\sqrt{x} + x\sqrt{x^3} + x^2\sqrt{x} = x \cdot x^{\frac{1}{2}} + x \cdot x^{\frac{3}{2}} + x^2 \cdot x^{\frac{1}{2}} = x^{\frac{3}{2}} + x^{\frac{5}{2}} + x^{\frac{5}{2}} = x^{\frac{3}{2}} + 2x^{\frac{5}{2}}$

4d $\sqrt{2^5} + (\sqrt{2})^5 + 2^{\frac{5}{2}} = 2^{\frac{5}{2}} + \left(2^{\frac{1}{2}}\right)^5 + 2^{\frac{5}{2}} = 3 \cdot 2^{\frac{5}{2}}$

5a $x^2 - 4 = (x+2)(x-2)$

5b $x^2 - 5x - 6 = (x-6)(x+1)$

5c $a^2 + 6a + 5 = (a+5)(a+1)$

5d $a^2 + b^2 + 2ab = (a+b)^2$

6a $3x+5=0 \Rightarrow 3x=-5 \Rightarrow x=-\frac{5}{3}$

6b $3x+5a=7a \Rightarrow 3x=2a \Rightarrow x=\frac{2}{3}a$

6c $3x^2-x-10=0 \Rightarrow x=\frac{-(-1) \pm \sqrt{(-1)^2 - 4 \cdot 3 \cdot (-10)}}{2 \cdot 3} = \frac{1 \pm \sqrt{121}}{6} \Rightarrow x=2 \vee x=-\frac{10}{6}=-\frac{5}{3}$

6d $x^2+2x-5=0 \Rightarrow x=\frac{-2 \pm \sqrt{2^2 - 4 \cdot (-5)}}{2} = \frac{-2 \pm \sqrt{24}}{2} = -1 \pm \sqrt{6}$

7a $ax-4b=3x-2a \Rightarrow ax-3x=4b-2a \Rightarrow (a-3)x=4b-2a \Rightarrow x=\frac{4b-2a}{a-3}$

7b $2x-\frac{a}{x}=b \Rightarrow 2x^2-a=bx \Rightarrow 2x^2-bx-a=0 \Rightarrow$
 $x=\frac{b \pm \sqrt{(-b)^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-a)}}{2 \cdot 2} = \frac{b \pm \sqrt{b^2 + 4a}}{4}$

7c $x^2-ax+b=cx \Rightarrow x^2-ax-cx+b=0 \Rightarrow$

$$x^2-(a+c)x+b=0 \Rightarrow x=\frac{a+c \pm \sqrt{(a+c)^2 - 4b}}{2}$$

7d $(x-a)(x-b)=c \Rightarrow x^2-(a+b)x+ab-c=0 \Rightarrow x=\frac{a+b \pm \sqrt{(a+b)^2 - 4(ab-c)}}{2}$

8a $\frac{1}{c}-\frac{2c+1}{c^2}=\frac{c}{c^2}-\frac{2c+1}{c^2}=$

$$\frac{c-(2c+1)}{c^2}=\frac{-c-1}{c^2}=-\frac{c+1}{c^2}$$

8b $\frac{x}{x-1}-\frac{x}{(x-1)^2}+\frac{1}{(x-1)^2}=\frac{x(x-1)}{(x-1)^2}-\frac{x}{(x-1)^2}+\frac{1}{(x-1)^2}$

$$=\frac{x^2-x-x+1}{(x-1)^2}$$

$$=\frac{x^2-2x+1}{(x-1)^2}$$

$$=\frac{(x-1)^2}{(x-1)^2}=1$$

8c $\frac{p}{p-1}-\frac{2p-1}{p+3}+\frac{1-5p}{(p-1)(p+3)}=\frac{p(p+3)}{(p-1)(p+3)}-\frac{(2p-1)(p-1)}{(p-1)(p+3)}+\frac{1-5p}{(p-1)(p+3)}$

$$=\frac{p^2+3p-(2p^2-2p-p+1)+1-5p}{(p-1)(p+3)}$$

$$=\frac{p^2+3p-2p^2+3p-1+1-5p}{(p-1)(p+3)}=\frac{-p^2+p}{(p-1)(p+3)}=\frac{-p(p-1)}{(p-1)(p+3)}$$

$$=-\frac{p}{p+3}$$

8d
$$\begin{aligned}\frac{y}{y+1} + \frac{4}{y-1} + 4 &= \frac{y(y-1)}{(y+1)(y-1)} + \frac{4(y+1)}{(y-1)(y+1)} + \frac{4(y+1)(y-1)}{(y+1)(y-1)} \\ &= \frac{y^2 - y + 4y + 4 + 4(y^2 - 1)}{(y+1)(y-1)}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}&= \frac{5y^2 + 3y}{(y+1)(y-1)} \\ &= \frac{y(5y+3)}{(y+1)(y-1)}\end{aligned}$$

9a $2^x = 3 \Rightarrow x = {}^2 \log 3 = \frac{\log 3}{\log 2} \approx 1,5850$

9b $\frac{1}{2^x} = 3 \Rightarrow 2^{-x} = \frac{1}{3} \Rightarrow x = {}^2 \log\left(\frac{1}{3}\right) = \frac{\log \frac{1}{3}}{\log 2} \approx -1,5850$

9c $2^{-2x} = 4^{x+1} \Rightarrow 2^{-2x} = (2^2)^{x+1} = 2^{2x+2} \Rightarrow -2x = 2x + 2 \Rightarrow -4x = 2 \Rightarrow x = -\frac{1}{2}$

9d

$$2^x + 2^{-x} = 3 \Rightarrow a + \frac{1}{a} = 3$$

$$\Rightarrow a^2 + 1 = 3a \Rightarrow a^2 - 3a + 1 = 0$$

$$\Rightarrow a = \frac{3 \pm \sqrt{9-4}}{2} \Rightarrow 2^x = \frac{3}{2} \pm \frac{1}{2}\sqrt{5}$$

$$\Rightarrow 2^x = 2,6180 \vee 2^x = 0,3820$$

$$\Rightarrow x = {}^2 \log 2,6180 \vee x = {}^2 \log 0,3820$$

$$\Rightarrow x = \frac{\log 2,6180}{\log 2} \approx 1,3885 \vee x = \frac{\log 0,3820}{\log 2} \approx -1,3885$$

10a $\log x = -2 = x = 10^{-2} = 0,01$

10b $3 \cdot {}^2 \log x = 1 \Rightarrow {}^2 \log x = \frac{1}{3} \Rightarrow x = 2^{\frac{1}{3}} = \sqrt[3]{2}$

10c $|x| = 2 \Rightarrow x = 2 \vee x = -2$

10d $\log(|x|) = -\sqrt{2} \Rightarrow |x| = 10^{-\sqrt{2}} = 0,0385 \Rightarrow x = \pm 0,0385$

11a $\begin{cases} ax - 2y = 3 \\ 3x + 5y = b \end{cases}$ heeft één oplossing wanneer $\frac{a}{3} \neq \frac{-2}{5} \Rightarrow a \neq -\frac{6}{5}$

11b $\begin{cases} ax - 2y = 3 \\ 3x + 5y = b \end{cases}$ heeft geen oplossing wanneer $\frac{a}{3} = \frac{-2}{5} \Rightarrow a = -\frac{6}{5}$ en $\frac{3}{b} \neq \frac{-2}{5} \Rightarrow b \neq -\frac{15}{2}$

12a $\begin{cases} x + 5y = 13 \\ 2x - y = 4 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 2x + 10y = 26 \\ 2x - y = 4 \end{cases} \Rightarrow 11y = 22 \Rightarrow y = 2 \Rightarrow 2x - 2 = 4 \Rightarrow 2x = 6 \Rightarrow x = 3$

De oplossing is dus: $x = 3 \wedge y = 2$

12b $\begin{cases} 3x+6y=21 \\ 2x-7y=3 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 3x+6y=21 | \times 2 \\ 2x-7y=3 | \times 3 \end{cases} \Rightarrow$

$$\begin{cases} 6x+12y=42 \\ 6x-21y=9 \end{cases} \Rightarrow 33y=33 \Rightarrow y=1$$

$$\Rightarrow 2x-7 \cdot 1 = 3 \Rightarrow 2x=10 \Rightarrow x=5$$

De oplossing is dus: $x=5 \wedge y=1$

12c $\begin{cases} -x+4y=3 \\ 2x-8y=-6 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} -x+4y=3 | \times 2 \\ 2x-8y=-6 | \times 1 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} -2x+8y=6 \\ 2x-8y=-6 \end{cases} \Rightarrow 0=0$

Dit stelsel heeft dus oneindig veel oplossingen. We hadden dit ook meteen kunnen zien, immers (zie bladzijde 40): $\frac{-1}{2} = \frac{4}{-8} = \frac{3}{-6}$

12d $\begin{cases} 2x+4y=15 \\ x+2y=7 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 2x+4y=15 | \times 1 \\ x+2y=7 | \times 2 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 2x+4y=15 \\ 2x+4y=14 \end{cases} \Rightarrow 0=1$

Dit stelsel is dus strijdig, geen oplossingen. We hadden dit ook meteen kunnen zien.

Immers (zie bladzijde 40): $\frac{2}{1} = \frac{4}{2} \neq \frac{15}{7}$

13a $x^2 - 7x - 12 \leq 0$

Stel $x^2 - 7x - 12 = 0 \Rightarrow x = \frac{-(-7) \pm \sqrt{49+48}}{2} = \frac{7}{2} \pm \frac{1}{2}\sqrt{97}$

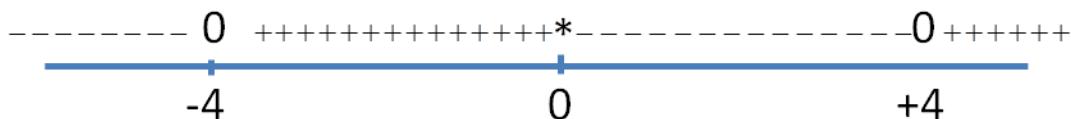
Maak nu een tekenoverzicht:

Hieruit volgt: $x^2 - 7x - 12 \leq 0$ wanneer $\frac{7}{2} - \frac{1}{2}\sqrt{97} \leq x \leq \frac{7}{2} + \frac{1}{2}\sqrt{97}$

13b $x - \frac{16}{x} \leq 0 \Rightarrow \frac{x^2 - 16}{x} \leq 0 \Rightarrow \frac{(x-4)(x+4)}{x} \leq 0.$

Maak weer een tekenoverzicht:

Hieruit volgt dat $x - \frac{16}{x} \leq 0$ wanneer $x \leq -4 \vee 0 < x \leq 4$

13c $2x^2 - 3x + 10 \geq 0$

Stel $2x^2 - 3x + 10 = 0$. De discriminant van $2x^2 - 3x + 10$ is

$$2x^2 - 3x + 10 = 0 \quad D = 3^2 - 4 \cdot 2 \cdot 10 < 0. \quad \text{De vergelijking heeft dus geen oplossingen.}$$

Aangezien de coëfficiënt van x^2 positief is (2) is de vorm $2x^2 - 3x + 10$ altijd positief.

De oplossing van de ongelijkheid is dus: voor alle (reële) waarden van x .

$$13d \quad \sqrt{2x-5} \leq \sqrt{x-2}$$

Voordat we aan beide kanten van het ongelijkheidsteken kwadrateren stellen we dat zowel $2x-5 \geq 0 \Rightarrow x \geq 2\frac{1}{2}$ als $x-2 \geq 0 \Rightarrow x \geq 2$. Conclusie: Voorwaarde is dat $x \geq 2\frac{1}{2}$.

Nu kunnen we kwadrateren: $2x-5 \leq x-2 \Rightarrow x \leq 3$.

De oplossing van de ongelijkheid is dus: $2\frac{1}{2} \leq x \leq 3$.